

in het leven
ogen terzijde-
is V.C.U. dan
ng van een Ge-
and ook over-
meerd Maat-
it deze grond-
van het
lijke wer-
inselen en
van Gods
christe-
arbeid.
aar haar twee
Aan den
vanden
ederlief-
het voe-
God ook
le geeft,
ganisch
gemeen-
ok in de
van den
ds Woord
vrijheid
zijn eigen-
nde hier-
en plaats
a werker
asch Gods
er staan-
opracht
d, staan-
a de vrij-
Onder-
te dienen

erkt in de lijn
k een man als
swaar wees hij
aparte arbei-
voor zich de
gemeenschap
rd Maatschap-
te liggen in
em getrokken
it vele onder-
wij kunnen in
e gemeenschap
an de gemeen-
len van Gods-
t samen arbei-
t den grooten
arbeid, als de
ngen arbeids-
in beginsel in
e gemeenschap
Woord.

sluiten in vol-
fatale misvat-
wereld, noch
in praktische,
at af te wijzen,
een niet te
e in het voor-
g, noch in het
nisaties, noch
in Nederland.
Beide organi-
neer, ruime be-
re organisatie
orgaande naar
aan te geven.
en uit, dat het
neming, waar-
alle zaken, die
e onderneming
geeft aan een
billeumnummer

amboestaven.
geduid met het
oers kent men
uit, dan wordt
te naaste ruim-
en buiten deze
dere bijzondere
p verschillende
aten, dat opge-
en opgehangen
Een dergelijke
de woning van
, een bescher-
sche beteekenis

m. Onze oogen
tegen het plat-
t vijf inkepin-
ladde schoenen
oral als de ge-
kinderen voor-
chten! Men wil

van Christendom en Maatschappij, bij het veertigjarig bestaan uitgegeven. Het Verbond van Chr. Werkgevers is in groote meerderheid voor dezen druk gewicht en biedt geen principiële verzet meer tegen vormen van organisatie, waarbij gevaren wordt, zooals prof. Dooyeweerd terecht het uitdrukte, in het zog van den socialistischen jabbreker.

Daarbij komt ons voorstel om te komen tot vorming van een GEREFORMEERD MAATSCHAPPELIJK VERBOND ook op uit de noodzaak, waar de tegenwoordige, christelijke organisaties van den arbeid, op grond van hun breederen, te breedten grondslag ons geen principiële bevestiging kunnen schenken, in dezen een eigen initiatief te gaan ontwikkelen en een nieuw begin te maken. Het is ons doel, daarmede tevens voor ons deelt te doorbreken de tot nu toe bestaande figuur van onderscheiden werkgevers- en werknemersorganisaties, die in hun structuur gerekend naar hun historische origine, wel heel sterk ons doen denken aan den klassenstrijd.

Wanneer wij letten op de geringheid onzer krachten, de kleinheid van ons getal, den omvang van de taak, die ons wacht, zowel in het Verband als in het Verbond, dan zou ons de moed kunnen ontzinken. Wanneer wij evenwel het wagen met God en met elkander in het geloof om dit werk te beginnen, daarbij alles verwachende van Hem, Wiens kracht in zwakheid volbracht wordt, Die den moede kracht geeft en sterkte verleent aan hem, die geen krachten heeft, dan mogen wij ook gewis zijn, dat Hij ons Zijn bijstand wil bewijzen en dat Hij ons bekwaam zal maken, om naar onze roeping Hem te dienen in dit werk, opdat wij ook in dezen voortgaan te leren, dat noch onze zorg en arbeid, noch Zijn gaven zonder Zijn zegen ons gedijen en dat wij derhalve ook rustig ons vertrouwen van alle schepselen kunnen en zullen moeten aftrekken en op Hem, onzen God, alleen stellen.

Tenslotte willen wij nog het volgende overwegen: Men hoort in onze dagen, gelijk in vroegere, wel door dezen en genen betoogen, dat in onzen catastrophalen tijd door God de gelegenheden tot het hebben van organisaties van christelijke actie in deze wereld aan de Christenen worden ontnomen. Hoewel wij met hen, die zoo denken en spreken, gaarne dit willen erkennen, dat ons in dezen tijd veel ontnomen wordt, omdat wij het met een goede en zuivere conscientie in den Heere en in de oefening van de gemeenschap der heiligen niet kunnen vasthouden en dus tot onze droefheid ons zien ontvallen in veler tot levensafval leidende levenshouding, waarbij b.v. de grenzen voor zulke organisaties van christelijke actie, hetgeen moet zijn actie achter Christus aan en uit kracht door God verleend, in een z.g. oecumenische gezindheid ruimer worden getrokken dan op grond van Gods Woord verantwoord geacht kan worden, toch moeten wij ook om Gods wil ons verklaren en uitspreken tegen zulke een beschouwing, waarbij men ons van christelijk georganiseerde levensactie wil doen afzien in onzen tijd. Want wij belijden de gemeenschap der heiligen en daarin óók, dat elk zich moet schuldig weten, zijn gaven ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te wenden. Deze gemeenschap in haar oefening, mag, als deel uitmakende van ons heilig geloof, niet ledig zijn in ons. Zij is ook maar niet een zaak van den Zondag en van de kerkbank alleen, maar van de gansche werkweek en van de groote heirbaan, waarin God met ons optrekt door deze wereld. Die gemeenschap der heiligen is zaak van beoefening, waar God ons den broeder of zuster doet ontmoeten, in fabriek en kantoor, in woning en werkplaats, in studeer-

kamer, kathedren en ziekenzaal, in rechtzaal, kamers van volksvertegenwoordiging en gemeenteraad, op het akkerland en in het schoollokaal, kortom in alle verhoudingen, zonder uitzondering, waarin God ons als Christenen een plaats geeft om Hem daartoe te dienen. Wij zijn wel door onzen Heiland gezonden in deze wereld als schapen in het midden der wolven, maar toch, Gode zij dank, als schapen in kuddeverband, onder onzen hemelschen Herder.

Gelijk op de groote, wijde heide de kudde achter den scheper aantrekt, schaaft naast schaaft, rij na rij, als het ware tegen elkander leunend en elkander steunend, zoo noodig elkander ook zachtjes, en ook

DEUTERONOMIUM 32: 21—29.

(Staten-vertaling)

Mijn toorn ontwaakte door hun ijdelheden en wat geen God is raakte aan mijn eer, zij, die geen volk zijn en die dwaasheid deden, doen Iarel naar zijn boze werken weer. Want in mijn toorn heb Ik een vuur ontstoken, 't verteert de akkers, die eens vruchten gaven, de flanken van de bergen zullen rooken en 't vuur zal branden in de diepte graven.

Ja, kwaad op kwaad zal 'k naar hun tenten jagen, zij zullen 't doel van al mijn pijlen zijn, verteerd van honger, van verderf en plagen, van wild gedierte en slangen vol venijn. Van buiten zal het zwaard mijn volk ontverven en in hun huizen zal verschrikking wonen, hun kinderen, hun grijsaards zullen sterven, ten grave gaan hun dochters en hun zonen.

Zoo niet de vijand honend dan zou vragen: Mijn hand is hoog, wie zag haar weerga ooit, heeft onze kracht niet Iarel neergeslagen? — Ik had in alle hoeken hen verstrooid. Want eigen raad voert Iarel ten verderve en bij mijn volk wordt geen verstand gevonden. Mijn kind'ren, waart ge wijs, gij zoudt niet sterven, Ik had mijn toorn niet naar u uitgezonden.

A. v. B.

Melodie: Beza, Les Saints Cantiques, 1595.

wel eens wat minder zachtjes voortduwend, gelijk die kudde zoo in gelijkmatische cadans deinend daar henen golft als één wuivende, witte, wollen wade zich spreidend over het purperkleurig kleed der heide, alsoo zullen wij ook als geloovigen in ongebroken gemeenschap van leven over die eene, groote heidevlakte der wereld gaan, elkander in alles tot steun zijnde, niet elkander bakkig stootende en uitstootende, zooals in het nationale noodjaar 1944 die de kudde uiteenjagende Synode en de sindsdien in dezen zich solidair met haar gedragende kerken en geloovigen in die kerken deden in ons vaderland, maar wel elkander zoo noodig zachtjes en ook wel eens minder zachtjes (God ontdekke ons eraan en vergeve het ons, wanneer het eens wat al te hardhandig geschiedt) voortduwend en tot voortvaren manende, wanneer een schaaft uit de kudde zou dreigen achter te blijven; als aldus in de kudde mede voortbewogenen, dezen tot behoud van het kuddeverband uitgeoefenden aandrang ook allen en een ieder voor zichzelf aanvaardende en verdragende, en dat alles als één kudde onder onzen Eenigen Herder en achter Hem aan, gehoorzaam aan Zijn Woord. Het is naar onze overtuiging volkomen verantwoord het in dit verband ook zó te zeggen met de woorden van ons Avondmaalsformulier: Gelijk uit vele graankorrels één brood gebakken wordt en uit vele beziën samengeperst zijnde één wijn en drank vliet en zich on-

dereen vermengt, alsoo zullen wij allen, die door het waarachtig geloof Christus ingelijfd zijn, om Christus' onzes lieven Zaligmakers wil, Die ons tevoren zoo uitnemend heeft liefgehad, allen tezamen één lichaam zijn en zulks niet alleen met woorden, maar ook met de daad jegens elkander bewijzen. Komende tot die daad, ook vandaag en ook hier, zeggen wij: Daartoe helpe ons, ook bij de vorming van ons Verband en van ons Verbond, de almachtige, barmhartige God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, door Zijn Heiligen Geest, Amen!

Ik heb gezegd.

P. GROEN.

Boekbespreking

S. P. Akkerman: „Breekbare waar”
Baarn, Bosch & Keuning N.V.

Evenals het vorige boek van dezen schrijver, speelt dit verhaal in Friesland. De taal is overwegend Nederlandsch, enkele zinnen zijn Friesch, een paar korte gesprekken in 't stadsfriesch geschreven, maar niet heel zuiver.

Akkerman vertelt, speelt menschen tegen elkaar uit, weet een pakkend verhaal te leveren — maar gaat niet diep. Dat Jelle, de jongen uit een achterbuurt, de zaak van zijn vroegeren patroon, bij wien hij als loopjongen begon, kan overnemen, is niet alleen een zaak van eigen flinkheid. Jelle en die zaak groeien naar elkaar toe, want Jelle gaat met hard werken vooruit; de zaak, door het slechte beheer van den jongen baas, hard achteruit. En zoo kan het gebeuren, dat Jelle in den crisistijd de zaak kon overnemen.

't Verhaal speelt rondom den flinken Jelle, wien alles voor den wind gaat: hij trouwt gelukkig, wordt financieel gesteund, erft later en komt goed door de crisis heen, met een zekeren durf en ondernemingsgeest.

Dat hij een geloovig man wordt, komt door den invloed van zijn vrouw, maar wordt psychologisch niet beschreven.

Zijn tegenspeler, Berend, begint als rijke zoon, trouwt met een half-adellijk meisje, ziet veel van de wereld, maar is ongelukkig in z'n huwelijk, slap in zaken, overbelast tijdens de crisis. Ook hier veel verhaal, veel gebeurtenissen, maar weinig zielkundige verklaring.

Akkerman geeft geen romans, maar als volksverteller heeft hij stellig aanleg, hoewel er uiterst zwakke plekken voorkomen in zijn boek. Toch zullen velen het met veel genoegen lezen, want het is, wat men noemt een „vlot” boek.

H. S.

Aart Romijn: „Vijf en veertig”. Bosch & Keuning N.V., Baarn.

In een vrij snel tempo verschijnen de boeken van Romijn. Ze gaan er blijkbaar goed in, en dit is begrijpelijk. Leek het even, alsof hij een anderen koers zou inslaan, in dezen nieuwen roman sluit hij zich weer bij zijn eerste werk aan. Dit lijkt mij een wijs besluit, want dit soort boeken „ligt” Romijn, en het fantastische genre (Het beloofde land), niet. Een geboren realist moet zijn aard getrouw blijven.

Een crisisroman wordt ons hier gegeven, die niet alleen een zuiver beeld geeft van de benauwende jaren van den tweeden wereldoorlog, maar helder laat zien, welk een invloed zij uitoefenen op de uiterlijke gesteldheid van de menschen.

Wanneer een kantoorbediende er toe komt, na een langen lijdensweg, het beroep van leedanzegger, dat hij vroeger verafschuwde als „kraaien”-werk, te aanvaarden als een godsgeschenk, dan moet er heel wat in en met hem gebeuren. En die innerlijke omzetting tengevolge van uiterlijke omstandigheden, weet Romijn voortreffelijk uit te beelden. Weer zijn vooral zijn vrouwenfiguren goed: het dappere vrouwtje, dat in het leven zelf moet leren, dat het geloof pas waarde heeft, als het innerlijk doorleefd wordt, brengt haar man met Gods hulp, terecht.

Het godsdienstige element is, door den typisch Her-

zooveel honderd kilometer van de beschaving, nee, dat had ik niet gedacht.

De dokter opende toen het gesprek, door naar de patiënte te vragen. Ik vroeg mij af, hoe hier gewerkt kon worden. Want uit het gesprek bleek ons, dat het er hier, ondanks den importwijn, nog heel primitief toeling. De vrouw in kwestie, lag nog op haar matje in haar eigen afdeeltje, met het kindje nog steeds bij zich. Het was nu de vierde dag..... ze had nogal pijn en koorts. Ter bestrijding van deze euvelen was, voor veel geld of giften in natura zooals kippen, gelten of varkens, een dukun¹²⁾ gekomen, die door belginkel, tromgeroffel, gebeden en het branden van allerlei naar-riekend spul, alsmede door massage en oblat kampong¹³⁾ trachtte de lijderes te helpen. Ik was benieuwd of de dokter nu een dispuut zou openen met zijn „geachte collega”, maar heel wijselijk wachtte hij tot die van vermoeidheid eens ophield. Inmiddels was er veel water gekookt, had de dokter zich van andere kleeren voorzien en was hij begonnen aan de voorbereidende werkzaamheden, want er moest operatief worden ingegrepen. J. P. MOERKOERT.

¹²⁾ Medicijnman of -vrouw.

¹³⁾ Dorpsmedicijn; vaak tooverij.